

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра полоністики і перекладу

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

Поетика художнього твору

підготовки БАКАЛАВРА

Луцьк – 2025

Силабус вибіркового освітнього компонента «Поетика художнього твору» підготовки *Бакалавра*.

Розробник:

Полежаєва Т.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри полоністики і перекладу.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

доц. Васейко Ю. С.

Силабус вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри полоністики і перекладу

протокол № 2 від 10.09. 2025 р.

Завідувач кафедри

проф. Сухарєва С.В.

© Полежаєва Т.В., 2025 р.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Освітній ступінь, ОПП, спеціальність	Характеристика ОК
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань <i>A Освіта / Педагогіка</i> спеціальність <i>A 4 Середня освіта</i> ОПП <i>Середня освіта.</i> <i>Польська та англійська мови. Зарубіжна література</i> Бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів / 150 / 5		Рік навчання 3
		Семестр 6
		Лекції 10 год.
		Практичні 20 год. Лабораторні 0 год.
ІНДЗ: немає	Самостійна робота 110 год.	
	Консультації 10 год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання: польська, українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Тетяна Вікторівна Полежасва
 Кандидат філологічних наук Доцент
 Доцент кафедри полоністики та перекладу
 +380501454858, Polezajeva.Tetiana@vnu.edu.ua
 Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Курс «Поетика художнього твору» спрямований на системне ознайомлення здобувачів із основними структурними, семантичними й формотворчими засадами художньої літератури. У межах курсу студенти отримують цілісне уявлення про поезику як центральну дисципліну теорії літератури, опановують інструментарій аналізу художнього тексту й засвоюють ключові категорії, за допомогою яких літературознавство описує природу художності. Силабус вибіркового освітнього компонента складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти рівня бакалавра.

2. Мета і завдання навчальної ВОК

Метою ВОК «Поетика художнього твору» є формування у здобувачів цілісного уявлення про структуру, принципи організації та функціонування художнього тексту, розвиток умінь здійснювати фаховий літературознавчий аналіз, що враховує всі рівні поезики - від категорій художності до нарративних стратегій і міжтекстових зв'язків. Курс покликаний озброїти студентів сучасними методами аналізу літератури та забезпечити розуміння того, як зміст, форма, стиль,

жанр і наратив утворюють естетичну цілість літературного твору.

Завдання курсу: навчити здобувачів аналізувати художній текст на різних рівнях поезики, розвинути вміння застосовувати теоретичний апарат до конкретних літературних творів різних епох і жанрів, сформувані навички порівняльного аналізу композиції, сюжету, мовлення, нарративних стратегій, сприяти формуванню академічного стилю мислення й вміння аргументовано інтерпретувати текст, підготувати студентів до подальших досліджень у галузі теорії літератури, критики та компаративістики.

3. Soft Skills, які формує БОК «Поетика художнього твору»: аналітичне та критичне мислення, комунікаційні навички, навички академічного письма, креативність і творче мислення, емпатія та емоційний інтелект, міжкультурна компетентність.

4. СТРУКТУРА ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/бал
Змістовий модуль 1. Теоретико-структурні засади поезики художнього твору						
Тема 1. Поетика як наука: предмет, завдання, методи дослідження Визначення поезики в широкому та вузькому значеннях. Історичний розвиток поняття «поетика»: від Арістотеля до сучасних літературознавчих шкіл. Основні напрями сучасної поезики: структурна, семіотична, когнітивна, культурологічна. Поетика vs. стилістика vs. теорія літератури: співвідношення дисциплін.	14	1	2	10	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
Тема 2. Категорії художності: образність, мімесис, умовність, естетична функція Мімесис та його інтерпретації у різних епохах. Образ як основна одиниця художнього мислення: типи образів. Умовність як принцип художнього світу. Категорія естетичної функції в	14	1	2	10	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4

художньому тексті.						
Тема 3. Композиція художнього твору Поняття композиції та її роль у створенні смислу. Макрокомпозиція і мікрокомпозиція. Традиційні схеми композиції (експозиція, зав'язка, кульмінація тощо). Модерністські та постмодерністські композиційні стратегії (фрагментарність, монтажність, інтертекстуальність).	14	1	2	10	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
Тема 4. Сюжет і фабула: поетика конфлікту й дії Розмежування сюжет/фабула/нарратив. Закономірності побудови сюжету. Поняття художнього конфлікту: типи й функції. Антисюжет, експериментальні форми сюжету.	14	1	2	10	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
Тема 5. Поетика персонажа: типологія, психологізація, функції Персонаж як елемент художньої структури. Персонаж, герой, персонаж-образ, персонаж-символ. Типи персонажів: індивідуалізовані, узагальнені, архетипні, колективні. Психологізація образу: внутрішній монолог, потік свідомості.	20	1	2	16	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
Контрольна робота 1						КР1, 20
Разом за модулем 1	76	5	10	56	5	40
Змістовий модуль 2. Поетика художніх засобів, нарративу та міжтекстових зв'язків						

<p>Тема 6. Час і простір у художньому творі: хронотоп Поняття хронотопу та його інтерпретації. Типи художнього часу: лінійний, циклічний, міфологічний, суб'єктивний. Художній простір, його символіка та інформативність. Порушення часово-просторових норм у модерній та постмодерній літературі.</p>	14	1	2	10	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
<p>Тема 7. Мова художнього твору: стиль, поетичний синтаксис, риторика Літературна мова та мова художнього твору. Стиль автора: визначальні ознаки. Синтаксичні особливості художнього мовлення. Тропи та фігури: функції та стилістичний потенціал.</p>	14	1	2	10	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
<p>Тема 8. Поетика жанру: система жанрів і жанрові трансформації Поняття жанру в літературознавстві. Класична жанрова система: лірика, епос, драма. Жанрові модифікації та гібриди (роман у новелах, химерна проза, нон-фікшн). Постмодерні жанрові зрушення: інтержанровість, жанрові ігри, пародія.</p>	14	1	2	10	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
<p>Тема 9. Інтертекстуальність і поетика літературних зв'язків Поняття інтертекстуальності (Ю. Крістева, Р. Барт, Ж. Женетт). Типи інтертекстуальних зв'язків: цитата, ремінісценція, аллюзія, пастиш, пародія. Діалогізм тексту і літературні традиції. Інтертекстуальність як ключ до інтерпретації.</p>	14	1	2	10	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4

Тема 10. Автор, авторський образ, наратор: поетика нарації Автор → авторський образ → ліричний/епічний герой. Наративна інстанція: оповідач, фокалізація, точка зору. Надійний і ненадійний наратор. Сучасні типи нарації: поліфонічність, метатекстуальність, саморефлексія.	18	1	2	14	1	ДС, ДБ, Р, РЗ,4
Контрольна робота 2						КР2,20
Разом за модулем 2	74	5	10	54	5	40
Види підсумкового контролю						КР, 20
Всього годин/ Балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю*: ДС - дискусія, ДБ - дебати, Т - тести, ТР - тренінг, РЗ/К - розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС - індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ - робота в малих групах, МКР/КР - модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р - реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ

Тема 1. Поетика як наука: предмет, завдання, методи

На матеріалі роману Мігеля де Сервантеса «Дон Кіхот» визначте об'єкти поетичного аналізу (композиція, система образів, мовний стиль, тип наратора).

Порівняйте структурний та культурологічний підходи до аналізу «Божественної комедії» Данте (на прикладі 1–2 пісень).

Тема 2. Категорії художності: образність, мімесис, естетична функція

Дослідіть особливості мімесису в романі Гюстава Флобера «Мадам Боварі», поясніть, як автор відтворює та водночас художньо трансформує дійсність.

Проаналізуйте образність у романі Джонатана Свіфта «Мандрі Гуллівера», особливо увагу зверніть на гротеск і сатиричну символіку.

Тема 3. Композиція художнього твору

Охарактеризуйте композицію роману Віктора Гюго «Знедолені», звернувши увагу на вставні епізоди, переходи між сюжетними лініями та ліричні відступи.

Дослідіть композиційні принципи роману Чарльза Діккенса «Великі сподівання», визначте логіку розвитку головного героя.

Тема 4. Сюжет і фабула: конфлікт, дія

Порівняйте сюжет і фабулу новели Едгара Аллана По «Падіння дому Ашерів», поясніть роль психологічної напруги в побудові сюжету.

Дослідіть центральний конфлікт трагедії Вільяма Шекспіра «Король Лір» і визначте його функції у розвитку дії.

Тема 5. Поетика персонажа

Проаналізуйте систему персонажів у романі Джейн Остін «Гордість і упередження», визначте типи характерів та їх еволюцію.

Охарактеризуйте психологічну глибину образу Джейн Ейр у романі Шарлотти Бронте «Джейн Ейр», зверніть увагу на внутрішній монолог та самоаналіз.

Тема 6. Час і простір: хронотоп

Дослідіть хронотоп дороги та річки у романі Марка Твена «Пригоди Гекльберрі Фінна». Проаналізуйте художній час у романі Оскара Вайлда «Портрет Доріана Грея», звернувши увагу на мотив зупиненого часу.

Тема 7. Мова художнього твору: стиль, тропи, синтаксис

Проаналізуйте тропіку у збірці Шарля Бодлера «Квіти зла» (5 віршів за вибором).

Дослідіть стиль Ернеста Гемінгвея в повісті «Старий і море», звернувши увагу на простоту синтаксису та підтекст.

Тема 8. Поетика жанру

Дослідіть жанрову специфіку роману Альбера Камю «Чума», визначте, як поєднуються філософський, екзистенційний і хронікальний елементи.

Проаналізуйте особливості соціально-психологічної драми у п'єсі Генріка Ібсена «Ляльковий дім».

Тема 9. Інтертекстуальність

Дослідіть інтертекстуальні зв'язки між романом Джеймса Джойса «Улісс» та «Одіссеєю» Гомера.

Проаналізуйте біблійні алюзії та символіку у романі Джона Стейнбека «Грона гніву».

Тема 10. Автор, наратор, фокалізація

Проаналізуйте наративну перспективу у романі Франца Кафки «Процес», звернувши увагу на ефект відчуження та обмежену фокалізацію.

Визначте тип наратора та способи фокалізації в романі Джозефа Конрада «Серце п'тьми».

6. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Увесь освітній процес, контроль його результатів повинен відбуватися на засадах чесності, справедливості, відповідальності за результати своєї роботи, довіри до усіх учасників дидактичного процесу, об'єктивності оцінювання, толерантності, соціальної та гендерної рівності (деталі за [посиланням](#)).

Здобувач повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, не запізнюватися, аби не переривати роботу викладача та своїх колег, не симулювати поганий стан здоров'я під час проведення модульних робіт, екзамену і под.

Усі усні завдання належить складати у призначений викладачем час. Письмові завдання, творчі проєкти і под. варто подати на перевірку у визначений викладачем час, оформивши відповідно до вимог, що ставляться до такого виду робіт.

Обов'язково потрібно дотримуватися засад академічної доброчесності: під час виконання завдань не можна привласнювати собі результати інтелектуальної діяльності інших осіб, при оформленні результатів своєї праці потрібно подавати покликання на розвідки, котрими послуговувалися у ході підготовки матеріалів, зазначити ресурси, якими користувалися; не можна підтасовувати факти, ілюстративний матеріал, бібліографічні відомості, не допускається користування шпаргалками під час виконання самостійних, модульних робіт, виконання тестів.

Жодні форми порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, присвоєння чужих ідей чи робіт, плагіат, псевдоавторство, неповажне ставлення до учасників освітнього процесу тощо) недопустимі. У разі таких дій – адекватна реакція відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#).

**Під час вивчення вибіркового освітнього компонента визнаються результати навчання, отримані в неформальній (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо) та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають вибіркового курсу як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів подані [за посиланням](#).*

7. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового семестрового контролю є **залік**. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати

ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, становить 100. Достатньою для заліку кількістю набраних за всі види запланованих робіт є 60 балів.

Питання на залік:

Дайте визначення поетики як науки та охарактеризуйте її основні напрями.

У чому полягає різниця між поетикою, стилістикою і теорією літератури?

Які історичні етапи формування поетики можна виокремити від Античності до сучасності?

Які методи літературного аналізу найчастіше застосовуються в сучасній поетиці?

Що таке мімесис і як його розуміли в різні епохи?

У чому полягає специфіка художнього образу як центральної категорії літератури?

Поясніть значення умовності й художньої вигаданості в літературному творі.

Дайте визначення композиції та поясніть її основні типи.

Назвіть і охарактеризуйте традиційні елементи композиції (експозиція, зав'язка, кульмінація тощо).

Як композиційні експерименти модернізму та постмодернізму вплинули на структуру твору?

Що таке сюжет і чим він відрізняється від фабули?

Дайте визначення художнього конфлікту й назвіть його типи.

Які риси притаманні антисюжету і чому він характерний для літератури ХХ століття?

У чому відмінність між персонажем, героєм та образом-персонажем?

Які функції виконує персонаж у художньому тексті?

Назвіть основні типи персонажів (індивідуалізовані, узагальнені, архетипні тощо).

Дайте визначення хронотопу та назвіть його основні типи.

Які особливості лінійного, циклічного та міфологічного часу в літературі?

Чим відрізняється мова автора від мови персонажів?

Які основні тропи й фігури мовлення використовуються в художньому тексті?

У чому полягає роль синтаксису у формуванні стилю автора?

Дайте визначення літературного жанру та поясніть його функції.

Які жанрові трансформації характерні для літератури ХХ століття?

Що таке інтертекстуальність? Назвіть її основні типи (ремінісценція, алюзія, цитата тощо).

Поясніть різницю між автором, авторським образом, наратором і фокалізатором.

8. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

- Бовсунівська Т. Жанрові модифікації сучасного роману. Харків: Діса плюс, 2015. 368 с.
- Бовсунівська Т. Теорія літературних жанрів: Жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману (підручник). Київ: ВПЦ «Київський університет», 2009. 519 с.
- Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури (підручник). Київ: Либідь, 2001. 486 с.
- Гундорова, Тамара. Проявлення слова: дискурсія раннього українського модернізму (2-ге, перероб. та доп. вид.). Київ: Критика, 2009. 447 с.
- Денисюк І. Розвиток української малої прози ХІХ — поч. ХХ ст. Львів: Науково-видавниче товариство «Академічний Експрес», 1999. 280 с.
- Коцюбинська М. Зафіксоване і нетлінне: Роздуми про епістолярну творчість. Київ: Дух і Літера, 2001. 300 с. Модернізм в українській літературі ХХ – початку ХХІ століття: пам'ять, коди, практики / відп. ред. Тарас Пастух. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2023. 758 с.
- Наєнко М. Історія українського літературознавства (підручник). Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. 360 с.
- Павлишин М. Канон та іконостас: літературно-критичні статті. Київ: Час, 1997. 447 с.
- Полежаєва Т.В., Удалов В.Л. Літературознавство та його науки. Цілісно-системна картина / Монографія. 2-е вид., випр. і доп. Київ-Луцьк: ЛЦСД, 2020. 68 с.
- Полежаєва Тетяна. Станіслав Лем: «фантастичні» переклади польського фантаста. «Стан і перспективи методики вивчення польської мови у закладах середньої та вищої освіти». Збірник тез доповідей II Міжнародного науково-методичного семінару та матеріалів Олімпіади знань про Польщу. «Луцькі діалоги з польською культурою – 2021». Київ – Луцьк – Варшава, 4-8 жовтня 2021 року.